

Vluchtelingen en vrijwilligerswerk

Studievoormiddag
Arteveldehogeschool

Donderdag 12
september 2019

Verwelkoming

Inleiding

- Verzoek om internationale bescherming
  - Vraag naar bescherming gebeurt via **verzoek om internationale bescherming**
  - Dit dekt twee vormen van internationale bescherming
    - onderzoek naar vluchtelingenstatuut (Conventie van Genève)
    - onderzoek naar subsidiaire bescherming
- Vrijwilligerswerk
  - Zich **onbezoldigd** en op **vrijwillige** basis inzetten bij een **organisatie die geen winst nastreeft**
    - Niet betaald
    - Geen dwang
    - Geen vrijwilligerswerk bij profit-organisaties of bij zelfstandigen

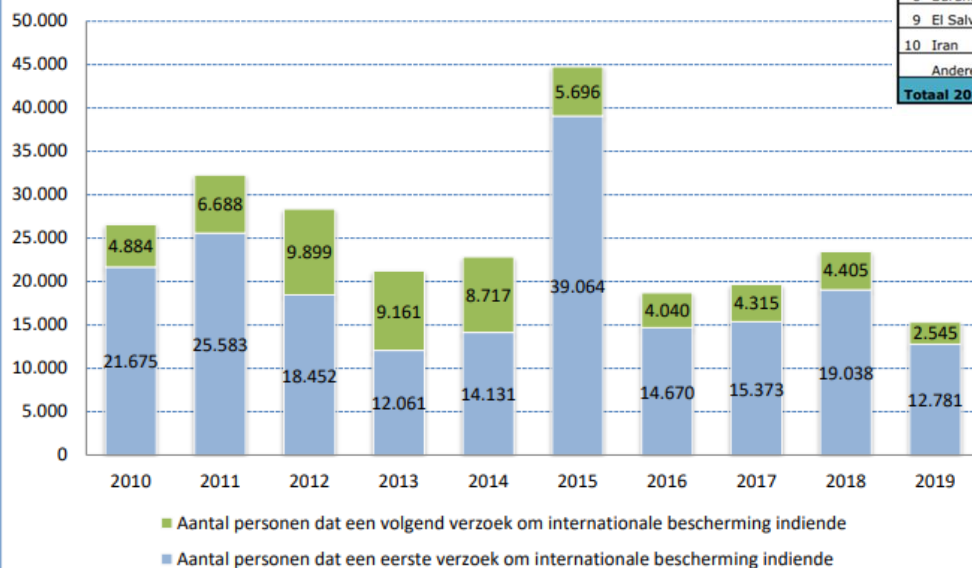

Aanleiding

Top 10 herkomstlanden volgens het aantal personen dat een beslissing tot erkenning van de vluchtelingenstatus ontving in 2018

Land van herkomst	Aantal erkenningen vluchtelingenstatus	Aantal toekenningen subsidiaire beschermingsstatus	Aantal intrekkingen en opheffingen	Weigeringsbeslissingen	Totaal aantal eindbeslissingen *
1 Syrië	2.551	502	13	371	3.437
2 Afghanistan	826	1.078	70	1.856	3.830
3 Eritrea	566	0	1	43	610
4 Turkije	538	0	8	326	872
5 Onbepaald	502	2	3	176	683
6 Palestina	407	1	0	62	470
7 Irak	377	78	90	1.005	1.550
8 Burundi	330	0	2	34	366
9 El Salvador	281	0	0	7	288
10 Iran	267	1	7	73	348
Andere landen	2.061	115	86	5.364	7.626
Totaal 2018	8.706	1.777	280	9.317	20.080

Evolutie aantal personen dat een verzoek om internationale bescherming indiende 2010-2019

Uitdagingen in de praktijk

Onderzoeksvraag

Ontwikkelen

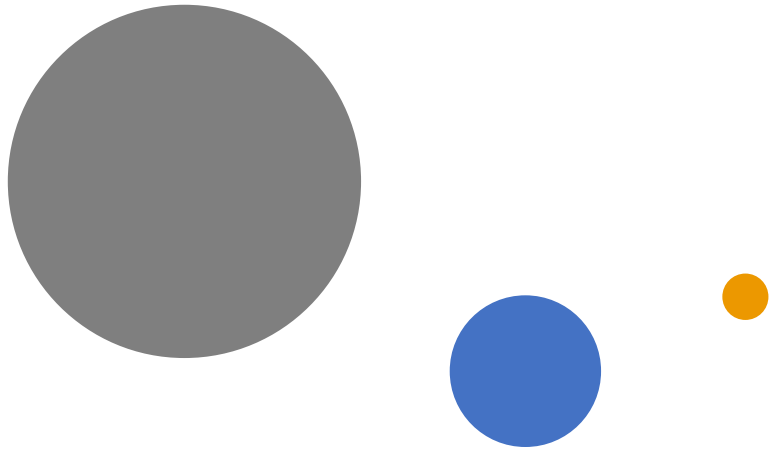
Woord van dank

Programma

- **Voorstelling onderzoeksresultaten en instrumenten**
- **Aandachtspunten bij vrijwilligerswerk door vluchtelingen**
- **Panelgesprek met vluchtelingen en vrijwilligersorganisaties**

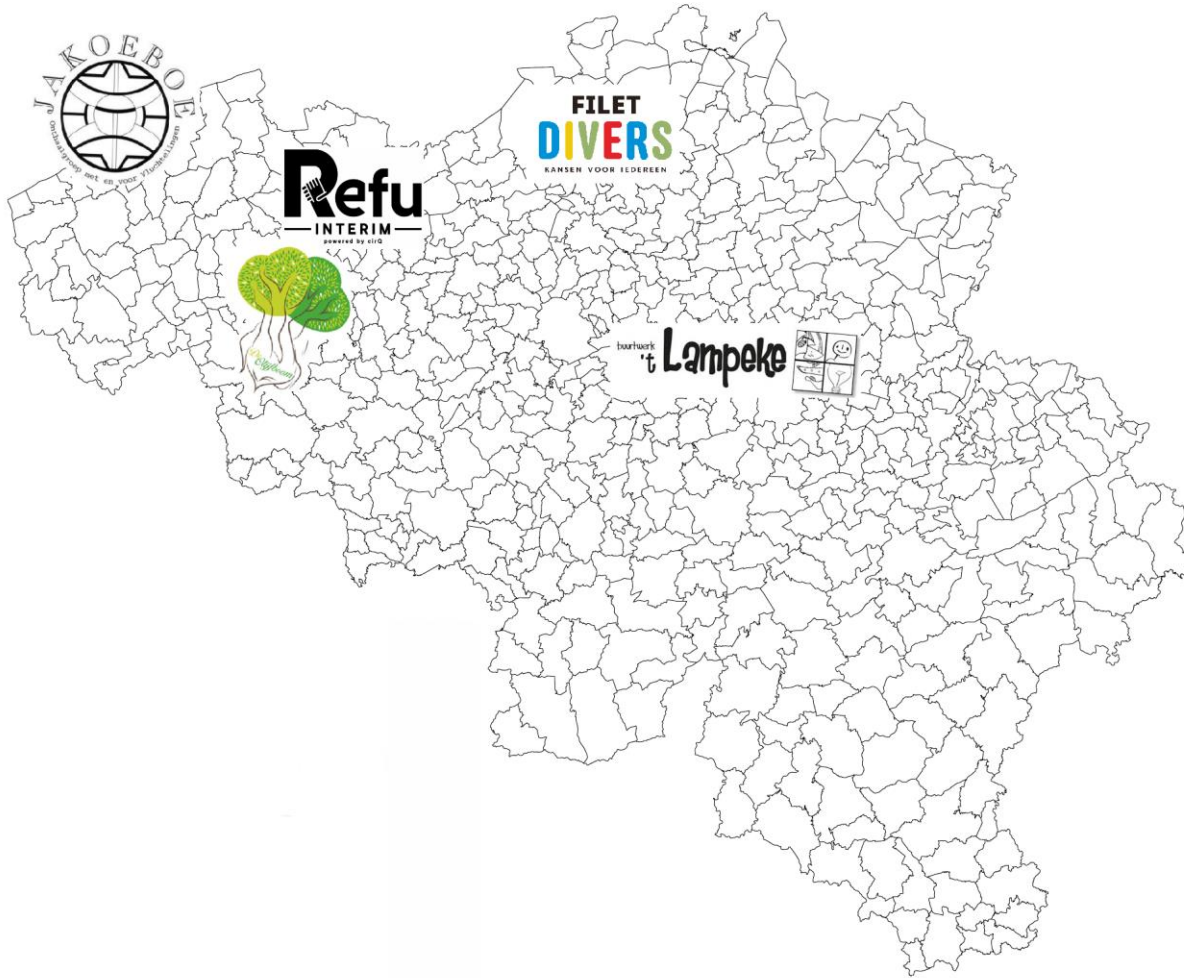

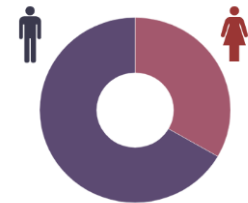
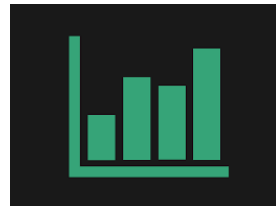
Resultaten onderzoek

MOTIVATIES

The “Usual suspects”

“Een vriendin vroeg me waarom doe je vrijwilligerswerk? Waarom blijf je niet rustig thuis? En ik heb geantwoord “Maar jij hebt een man, je hebt iemand om tegen te praten. Jij voelt je altijd goed. Ik voel me niet goed als ik thuis blijf en niemand heb om te praten.”

Andere drijfveren

- **Toevallig** ingerold
- Gebrek aan **andere opties**

“Ik leer nieuwe mensen kennen. En het is goed voor mij omdat ik nu kan niet werken. Officieel kan je niet werken? Neen, officieel mag ik niet werken. Elke woensdag kom ik naar hier en ik ben heel blij om dit werk te kunnen doen.”

- Kansen verhogen om de **Belgische nationaliteit** te verkrijgen
- **Werkervaring opdoen**: weinig expliciet vermeld
- Geen **vergoeding**?

DREPELS & UITDAGINGEN

- Vrijwilligerswerk als synoniem voor “**gratis werken**”
- Onvoldoende **informatie**
- **Taaldrempels**
  - Eigen perceptie & vereist niveau
- **Psychologische drempels**
- **Gezinssituatie**
- **Socio-culturele drempels**
  - Belgische cultuur wordt als gesloten gepercipieerd
  - Geen familiale problemen veroorzaken

Moeilijkheden tijdens vrijwilligerswerk

- Onzekere situatie - frequente **afwezigheden**
- **Taal**
- Begrijpen hoe alles werkt binnen organisatie
- **Culturele** verschillen
- **Taak**gerelateerde uitdagingen

“Voor mij is vrijwilligerswerk alleen maar een positief verhaal. Het heeft me niet enkel geholpen om mijn Nederlands verder te oefenen, mijn integratie te verhogen en een job te vinden, maar het heeft mij ook met een open blik naar andere culturen doen kijken. Ik spreek Koerdisch, Arabisch, Perzisch, Dari en Nederlands en ben zo een verbindingspersoon tussen andere vluchtelingen en instanties hier.”

Meerwaarde vrijwilligerswerk

- Verhoogd **welzijn**
  - Positieve gevoelens
  - Sense of agency
  - Erkenning
  - Groter zelfvertrouwen

- Versterkte **vaardigheden en kennis**
  - Nieuwe vaardigheden leren
  - Taalkansen
    - Verschil Nederlandse lessen en het “echte leven”

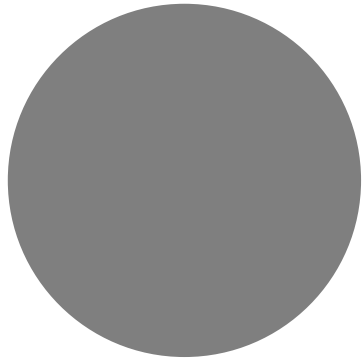
Meerwaarde vrijwilligerswerk

- Groter **sociaal netwerk**
- **Beter begrip van Vlaamse cultuur & gewoontes**

“Ik kende enkel de keuken van mijn eigen land. Ik heb soep leren maken hier. In mijn land is er geen soep”

- **Institutioneel landschap** begrijpen
- Opstap naar **werk?**

Voorstelling instrumenten

Overzicht

WEGWIJZER

Vluchtelingen & Vrijwilligerswerk

Een leidraad voor al wie vluchtelingen wil ondersteunen op weg naar vrijwilligerswerk

CHECKLIST VRIJWILLIGERSWERK

IS VRIJWILLIGEN BETS VOOR U? **WIE?** Als je een geldig verblijfsdocument hebt, mag je vrijwillig.

WAT? Vrijwillig betekent dat je dit werk niet aangest door betalen bij een sociale organisatie. In België staan er veel mensen vrijwilligers, ook al hebben ze een betaalde job.

WAAR? Vrijwilligerswerk doet je in een **SOCIALE ORGANISATIE**:
 non-profit
 maatschappelijke
 liefdadig
 commerciële
 burger
 staatsinst.

VERGOEDING?
Meestal word je niet betaald.
Soms worden eenmalige kosten die je maakt voor je werk betaald.
Soms krijg je een kostenvergoeding voor het vervoer naar je werk.

MELDEN?
Verklaf je in een opvangcentrum of hotel opvanglocatie.
Ontvang je een werkscheidsaankomst?
Ontvang je een leefloon?

VERZEKERING?
Kunnen kan je taken in vrijwilligerswerk verzekerd.
Vraag dit zeker na bij de organisatie waar je wilt.

TO DO
CONTROLEER JE VERBLIJFSDOCUMENT
MELD JE VRIJWILLIGERSWERK
MELD JE VERGOEDING
VRAAG NA OF JE VERZEKERD BENT

VLUCHT VOORUIT

HOME PROJECT PRODUCTEN CONTACT

WEGWIJZER

Vluchtelingen & Vrijwilligerswerk

Een leidraad voor al wie vluchtelingen wil ondersteunen op weg naar vrijwilligerswerk

CHECKLIST VRIJWILLIGERSWERK IS VRIJWILLIGEN IETS VOOR MIJ?

Je woont **AL EVEN IN BELGIË**.
Misschien wacht je nog op een antwoord op je asielaanvraag.
Of misschien kreeg je al een verblijfsstatuut.

JE LEERT DE TAAL EN NIEUWE MENSEN KENNEN.
Misschien heeft iemand je al verteld over vrijwilligerswerk.

Hier vind je een **LIJST VAN TIPS EN VRAGEN**
rond vrijwilligerswerk.

ALGEMEEN

WIE?

Als je een geldig verblijfsdocument hebt,
mag je vrijwilligen.

WAT?

Werken als vrijwilliger betekent dat je uit vrije wil
en gratis gaat helpen bij een sociale organisatie.
In België doen veel mensen vrijwilligerswerk,
ook al hebben ze een betaalde job.

WAAR?

Vrijwilligerswerk doe je in een
SOCIALE ORGANISATIE:

- + school
- + natuurorganisatie
- + rusthuis
- + bakker
- + slager
- + loodgieter

VERGOEDING?

Meestal word je **niet** betaald.

Soms worden eventuele **kosten**
die je maakt voor je werk, betaald
— bv. fietsvergoeding, busticket ...

Soms krijg je een
kostenvergoeding
voor het werk dat je doet.

OPGELET:

dit mag niet te veel zijn
op jaarbasis.
» meld deze vergoeding
aan het OCMW als je
een leefloon krijgt.

MELDEN?

Verblijf je in een
opvangcentrum
of lokaal opvanginitiatief:

» meld je vrijwilligerswerk
aan je begeleider
of sociaal assistent.

Ontvang je een
werkloosheidsuitkering:

» meld je vrijwilligerswerk vooraf
aan de vakbond of hulpkas.

Ontvang je een leefloon:

» meld je vrijwilligerswerk
aan je OCMW-assistent.

VERZEKERING?

In principe ben je tijdens je vrijwilligerswerk verzekerd.
Vraag dit zeker na bij de organisatie waar je vrijwilligt.

TO DO

- ✓ **CONTROLEER JE VERBLIJFSDOCUMENT**
- ✓ **MELD JE VRIJWILLIGERSWERK**
- ✓ **MELD JE VERGOEDING**
- ✓ **VRAAG NA OF JE VERZEKERD BENT**

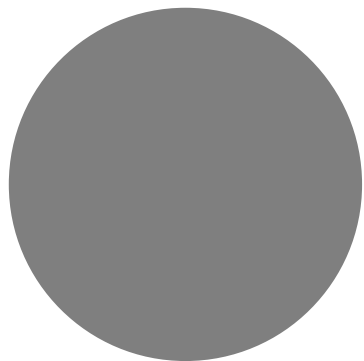

VLUCHT VOORUIT

HOME PROJECT PRODUCTEN CONTACT

Enkele aandachtspunten

Mag je met je verblijfsstatus vrijwilligerswerk doen?

- Iedereen die **wettig** verblijft!
- Mensen zonder wettig verblijf **niet**, tenzij ze nog genieten van een verlengd recht op materiële hulp in een opvangstructuur op basis van de opvangwet
= verlengde opvang op basis van familiale eenheid, zwangerschap, beëindiging schooljaar kinderen, overmacht situaties,...

REF: ~~000000~~
R.R. Nr. ~~000000~~

Attest afgegeven met toepassing van artikel 714, 73 of 79 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1961 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

Voor ondergetekende,

Correctie door Duz op 11/09/15

heeft de heer, die verklaart te het:

naam: ~~Al-Muhammeda~~
voornaam: ~~Muhammad Hassan Ibrahim~~
geboortedatum: ~~25/01/1980~~
geboorteplaats: ~~Bagdad~~ **TIKRIT**
nationaliteit: Irak

~~DUBLIN INTERVIEW GEDAAN OP~~

zonder enig identiteitsdocument binnengekomen in het Rijk op 03.09.2015.

verblijvende te Onbekend DIENST VREEMDELINGENZAKEN, die in het kader van deze procedure woonplaats kiest te CGVS, Kon. Albert II-laan 26A, 1000 Brussel

een asielaanvraag ingediend overeenkomstig artikel 50, §1²⁾ van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

De betrokkene

verklaart bijstand te verzoeken van een tolk die de taal Arabisch beheerst tijdens het onderzoek van zijn (haar) asielaanvraag en wordt er van in kennis gesteld dat de taal waarin zijn (haar) asielaanvraag onderzocht zal worden door de bevoegde instanties het Nederlands is

Te Brussel, op 07.09.2015

Handtekening van de vreemdeling,

Handtekening van de overheid die de asielaanvraag heeft opgetekend¹⁾,

Patrick Vanden Brande
attache

STEMPEL

Dient terug te komen om 8.00 / 13.00 uur op Overname gevraagd aan

11/01/2016
25/07/15
07/09/2015

Binnen de acht werkdagen na zijn (haar) verzoek / aanhouding²⁾ moet hij (zij) zich, voorzien van dit document en van de andere stukken die hij (zij) op het ogenblik van zijn (haar) binnenkomst in zijn (haar) bezit had, aanmelden bij het gemeentebestuur van de plaats waar hij (zij) verblijft;

Dit document is geenszins een identiteitsbewijs noch een nationaliteitsbewijs.

De voornoemde wordt er van in kennis gesteld dat:
1) de opmerkingen, de aanmerkingen en inlichtingen en de beslissingen nietigdig zullen verklaard worden naar de woonplaats die hij (zij) hierboven heeft opgegeven;
2) in geval van het ontstaan van twiifel van vervalsing, de aanvragen om verblijfsvergunning, de aanvragen om verblijfsvergunning en de beslissingen nietigdig zullen verklaard worden naar het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (VTC), Koninkrijk Albert II-laan 26A, 1000 Brussel indien hij (zij) binnen de vijftien dagen na verzending geen gevolg geeft aan een oproeping of een verzoek om inlichtingen, hij (zij) geslacht wordt afgeleid gestoken te hebben van zijn (haar) asielaanvraag;
3) De persoonsgegevens worden door de Dienst Vreemdelingenzaken en het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen verspreid overeenkomstig de Wet van 8 december 1993 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verspreiding van persoonsgegevens, gepubliceerd door de wet van 11 december 1993 tot ontlasting van S. n°10/1993 (S.B.) van 24 oktober 1995 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van de gegevens. Bijkomende afschrijvingen worden verspreid via de informatieschermen.

1) De naam en de hoedanigheid van de overheid vermelden.
2) Schrijven wel niet past.
3) Kerntrekken van het paspoort en eventueel van het visum / staaf en kenmerken van het document aan de hand waarvan de identiteit werd vastgesteld.

Moet je vrijwilligerswerk ergens melden?

In principe niet tenzij in een van volgende situaties:

- De verzoeker of vluchteling verblijft nog in een **opvangstructuur** (LOI/OC)
  - Dan: vooraf melden aan Fedasil (= sociaal werker)
- Fedasil kan beperken of verbieden

Waar vind je organisaties die vrijwilligerswerk aanbieden?

- Zijn er **landgenoten** die al vrijwilligerswerk doen?
  - Bv: zelforganisaties
- Bevraag het **professioneel netwerk** van de vluchteling
  - OCMW, Inburgering, VDAB...
- Veel gemeenten hebben **vrijwilligerspunt/loket**
- Nieuwe initiatieven zoals **Refu Interim**
- Specifieke **datbanken**

Je verzoek om internationale bescherming is nog hangende. Kan vrijwilligerswerk je helpen om een beschermingsstatuut te bekomen?

Neen

Voorwaarden om de **vluchtelingenstatus** te bekomen of het statuut van **subsidiare bescherming** houden geen verband met integratie of duurzame bindingen in ons land.

Je hebt geen wettig verblijf meer. Kan vrijwilligerswerk je helpen om een verblijfsstatus te bekomen?

Neen

- Vaak overlevingsstrategie voor mensen zonder wettig verblijf.
- Vrijwilligerswerk vormt **geen basis** voor een machtiging of **toelating tot verblijf** (art. 9/1 vrijwilligerswet)
- Vrijwilligerswerk kan op directe wijze geen aanleiding geven tot een humanitaire regularisatie (art. 9bis verblijfswet), maar kan de aanvraag wel bijkomend **ondersteunen**.

Je hebt een beschermingsstatus. Kan vrijwilligerswerk je helpen om later Belg te worden?

Ja

- Wetboek Belgische nationaliteit somt **categorieën** op die in aanmerking komen om Belg te worden
  - Art. 12bis § 1, 5°: *Ouder dan 18 jaar + 10 jaar wettig verblijf + bewijs kennis van één van de landstalen + bewijs van deelname aan zijn onthaalgemeenschap*
- Omzendbrief geeft voorbeelden van deelname aan onthaalgemeenschap
  - Actieve betrokkenheid bij **Belgische verenigingsleven**.
  - Maar: onthaalgemeenschap kan in **geen geval** gelijkgesteld worden met de in **België** gevestigde **gemeenschap van herkomst** van de belanghebbende

Studievoormiddag

Vluchtelingen en Vrijwilligerswerk

Pauze

Panelgesprek

Karin Nelissen

Davud Mirza

Stéphanie Kahane

Moderator: Hilde Ingels

Binnen een inburgeringstraject zouden vluchtelingen verplicht moeten geïnformeerd worden over vrijwilligerswerk

**Als ontvangende organisatie weet je niet altijd
waar en hoe je vluchtelingen kan contacteren**

**Je moet al een basiskennis Nederlands hebben
vooraleer je vrijwilligerswerk kan doen**

Veel vluchtelingen willen niet vrijwilligen als het niet betaald is

**Werken met vluchtelingen-vrijwilligers vraagt extra
inspanning van de organisatie. Afspraken maken
vergt meer aandacht**

**Vrijwilligerswerk voor vluchtelingen is pas nuttig als
het toeleidt naar werk**

